

Радисав Дојић

СЛОБОДИШНО СУНЦЕ ЈАЧЕ ЈЕ ОД БОГОВА

МИОДРАГ ВЕСЕЛИНОВИЋ: Песма о Слободишту, 1977. г.,
издање »Багдале«

Миодраг Веселиновић се савсвим случајно појавио на песничком небу Крушевца, његовог града, са којег га ни сва »чула космоса« не могу одвојити, али га зато могу универзално везати са општељудском поруком предмета који опева -- Слободишта.

Својом првом поемом песник се пламеном речи визионара и револуционара симболично уздигао до звезда, а да притом ничим није повредио мајку земљу. Тај револуционарни и визионарски бунт слио се у »Појему о Слободишту« — сада вечној и легендарној гробници прекинутих човекових идеала — у неслушене сфере борбе људскости за бољи свет, у симболичну оркестрацију пламеног човековог лета према сунцу.

Песник није пао у националну егзалтацију, реторичку мисли, митологију и песничко празноречје; његов песнички космос је целовита слика о смислу страдања, жртве и каснијег прерастања у споменик људима што надрастају и богове.

У сва четири циклуса Миодраг Веселиновић плови реком историје а да притом ниједном није ушао у вртлог неоплемењен човеком:

*Овде се новорођено сунце
срце космоса
осунчава
дарежљиво
и теби човече*

Песник зна добро да је сунце на небу и сунце у грудима једно исто сунце које светли као »плишана кап крви што пада на наше раме«. Слободиште је сада »слобода што слободу слободари«. То је пресникова кичма преокупације и средиште света за нове људе »што сунце Слободишта роди из костију оплемењеног човека«. А то »зрно сунца у срцу јаче је од богова«.

Песник жали што рат односи све и он га доживљава као »махнито лудило што свет смањује«. Њиме господаре» махнити целати што кидају свет«, доноси тугу и немир, али »зрно сунца у срцу за преосталог човека што верује »јаче је и од богова«.

У II циклусу песник се нешто снажније дахом успева да из трагизма палих радника — партизана на Слободишту — за слободу — оправда и пусти поруку у свет да »човек буде човеку будући човек«, да слобода која пева на Слободишту јесте свечана, али је никакав бесмисао што води до ње не може оправдати:

*Човек треба да отвори очи
запише своју истину
а човечанство да отпочне
да мисли*

Песник види слободу у повраћају човека човеку, у снажењу трансмисаоног каиша што води од човека до човека.

Кроз све лирске пасаже Миодрог Веселиновић бије битку за човека: против зоолошког времена, ратних ужаса и разарања.

У III циклусу песник се ватром и прометејом, као синтезама суштине света и космоса, преноси у антички свет, тражећи прапочетке човековог страдања на земљи. Јер прометејева ватра и партизанска једно су исто за ехо овог нашег времена, за опредмењени свет Слободишта — у »име и ради новог човека«.

То космичко присуство у чо веку је слутња нових зора, зов да се револуција настави, да се човек »сада на прагу моћи« испусти у загрљај сунца и неба Слободишта, јер сунце сада »нема друго име«. То је хвалоспев човеку, његовој прометејској снази и непатвореној жудњи за осунчаним просторима. Наш песник се идентификује са Прометејем и његово вјерују тка дивне поетске нити, што у заносном плесу поетских крикова раба Слободиште, са кога се види цео космос. Дакле, Слободиште је сада егзистенцијална суштина света где млади прометеји граде нови свет. А човечанство никад неће умрећи ако верује у прометејске и партизанске ватре. Само тако, слобода на Слободишту, биће вечна порука свету« у извору свом да витлају ватру кроз хмне и ритам Слободишта«.

У IV циклусу песник добија снагу »срца голуба што невиност потхрањује на свим језицима света«. То је у ствари један вид изливања хуманизма без кога нема човека. Јер, без слободе свет нема своју праву суштину, па се песник с правом пита:

*Шта би свет да није сунца
а шта сунце без света*

Једно без другог они не могу, добро примећује песник; го би био апсурд егзистенције, а Слободиште је ту да поручи »освајачке игре доста«. Песник сада са запаљеном буктињом ватре слободишне осветљава сва стратишта, дозивајући свет да се врати »из крваве историје у топлију људску реч«:

*Зар је човек на овоме свету
рођен
да човеку буде сенка
а не своја клица
Јер:
Само човек у
зениту Слободишта
нема варљив
сјај човека.*

Дакле, за нашег песника човек има своје смисаоно оправдање само ако је разуман, а цело људско значење »ако живи без ратова«. Јер, само без ратова и »насветлија тачка света, светло срце човека сједињује се у људско значење«.

То је бојни манифест нашег песника и морални апел што се полифонично сједињује са пуним смислом човекових повраћаја људкости, свету без рата и човеку који без слободе нема свога реалног постојања. Песнику је сасвим јасно да с ратом све одлази у »музеј ништавног« где се сахрањује сва ле пото овог света, а смисао ничему не служи.

ПОВРАЋА
ОКТОБРА